

Sygn. akt I C 981/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2016 r.

Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Piotr Połczyński

Protokolant: sekr. sąd. Natalia Kierznikiewicz

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2016 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna w G.

przeciwko M. S. (1)

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda (...) Spółka Akcyjna w G. na rzecz pozwanej M. S. (1) kwotę 197,-(sto dziewięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

sygn. akt I C 981/16

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Akcyjna w G. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej M. S. (1) kwoty 1.039,64 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu. Uzasadniając swoje żądanie, wskazał, że w ramach prowadzonej działalności gospodarczej dostarczał na rzecz pozwanej energię elektryczną, a w dniu 2 grudnia 2014 r. pracownicy powoda przeprowadzili kontrolę mającą na celu ustalenie, czy w miejscu zamieszkania pozwanej, to jest przy ul. (...) w G., doszło do poboru energii bez zawarcia umowy. W wyniku kontroli ustalono nielegalny pobór energii elektrycznej polegający na pobieraniu jej bez umowy. W związku z powyższym, mając na względzie art. 57 ustawy - Prawo energetyczne, opierając się również na zapisach (...) (...) Elektrycznej - zatwierdzonej przez (...) powód wystawił pozwanej notę obciążeniową na kwotę 1.039,64 zł, z terminem płatności do 27 grudnia 2014 r. Powód podniósł również, że ze względu na brak możliwości ustalenia okresu nielegalnego pobierania energii elektrycznej, podstawą do ustalenia stawki były postanowienia powołanej Taryfy.

W swoim piśmie procesowym datowanym na 25 lipca 2016 r. powód podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie i wskazał, że powódka potwierdziła, iż pobierała energię elektryczną, ponadto zostało wykazane, iż doszło do nielegalnego poboru energii, natomiast w związku z faktem, że powód dochodzi należności na podstawie zapisów Taryfy, a nie odszkodowania na zasadach ogólnych, nie jest on zobowiązany do wskazania ilości nielegalnie pobranej energii. Powód podkreślił też, że odbiorca może zwolnić się od odpowiedzialności na zasadzie ryzyka przewidzianej w art. 57 ust. 1 Prawa energetycznego z powołaniem się na wyłączną winę osoby trzeciej. Stwierdził również, że dochodzenie odszkodowania na zasadach ogólnych ma swoje uzasadnienie, gdy szkoda poniesiona przez przedsiębiorstwo energetyczne przewyższa wysokość opłaty wynikającej z Taryfy.

W kolejnym piśmie procesowym, datowanym na 26 sierpnia 2016 r., powód stwierdził, że do wyliczenia wysokości roszczenia przyjęto okres od dnia 28 kwietnia 2014 r., to jest od ostatniego rozliczenia, do dnia kontroli, czyli do 2 grudnia 2014 r., a więc 218 dni. Podkreślił, że jest uprawniony do pobrania od pozwanej opłaty w wysokości określonej w taryfie i nie musi wykazywać rzeczywistej szkody. Stwierdził również, iż wykazanie przesłanki wyłączającej odpowiedzialność w postaci wyłącznej winy osoby trzeciej spoczywa na pozwanej.

W sprzeciwie od wydanego przez referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym Gdańsk-Północ w Gdańsku w dniu 18 listopada 2015 r., w sprawie oznaczonej sygnaturą akt I Nc 1938/15, nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na swoją rzecz od powoda kosztów procesu. M. S. (1) zakwestionowała zgłoszone w niniejszej sprawie żądanie powoda co do zasady. Wskazała, że obciążenie opłatami przewidzianymi w art. 57 ust. 1 Prawa energetycznego dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy rzeczywiście miał miejsce pobór energii, powód zaś nie udowodnił, czy i kiedy energia elektryczna została przez nią pobrana, o czym świadczy adnotacja na załączonym do pozwu wyliczeniu „czas trwania (...): nie ustalono”. M. S. (1) stwierdziła też, że pobór energii bez umowy nastąpił z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą pozwana nie ponosi odpowiedzialności, co wyłącza jej odpowiedzialność. Wskazała, że do chwili sporządzenia protokołu kontroli mieszkanie przy ul. (...) w G. - które najęła od M. M. - zajmowała od zaledwie 17 dni. Zarzuciła ponadto, że pomimo rozwiązania umowy o dostarczanie energii elektrycznej do tego lokalu, nie doszło do demontażu układu pomiarowego. Z ostrożności zakwestionowała obciążenie jej całą opłatą za zużycie za okres od daty rozwiązania umowy kompleksowej lub od miesiąca wystawienia ostatniej faktury rozliczeniowej, do daty demontażu licznika pomiarowego - wobec zamieszkiwania przez nią w lokalu przez zaledwie siedemnaście dni. Wywiodła, iż powód w swoim piśmie z dnia 10 lipca 2015 r. wskazał, że ilość energii wyliczona na 484 kWh odzwierciedla faktyczne możliwości jej poboru od czasu ostatniego rozliczenia, to jest od kwietnia 2014 r., do dnia kontroli. Ona natomiast od kwietnia 2014 r. do 14 listopada 2014 r. nie mieszkała w przedmiotowym lokalu, a więc nie mogła w tym okresie pobierać energii i z niej korzystać.

W dalszym toku postępowania pozwana zakwestionowała również podstawę przyjęcia przez powoda, iż nielegalny pobór energii trwał od 2012 r. Zarzuciła również, iż powód nie wskazał, za jaki konkretnie okres naliczona została opłata stanowiąca dochodzoną kwotę. Stwierdziła ponadto, że w protokole kontroli odnotowano fakt legalizacyjnej wymiany układu pomiarowego w 2014 r., pomimo że umowa o dostawę energii elektrycznej została wypowiedziana w dniu 27 lutego 2012 r. Powołując się na art. 3 pkt 17 Prawa energetycznego, wskazała, że taryfa jest zbiorem cen i stawek opłat wprowadzonym jako obowiązujący dla określonych odbiorców, którymi - zgodnie z art. 3 pkt 13 Prawa energetycznego - są osoby pobierające paliwa lub energię na podstawie umowy, a w konsekwencji osoba, która nie jest związana umową z przedsiębiorstwem energetycznym i nielegalnie pobiera paliwa lub energię bez zawarcia umowy, nie może zostać uznana za podmiot związany taryfą, bo nie jest odbiorcą. M. S. (1) zarzuciła również, że w przypadku odmowy uiszczenia opłaty za nielegalny pobór, konieczne jest wykazanie przez przedsiębiorstwo energetyczne rzeczywistej szkody, której rozmiarów powód jednakże nie wykazał.

Sąd ustalił następując stan faktyczny:

W dniu 2 grudnia 2014 r. pracownicy powoda przeprowadzili kontrolę w mieszkaniu przy ul. (...) w G., w wyniku której ustalili prawidłowy stan opomiarowania na układzie pomiarowym oraz „brak zawartej umowy kompleksowej na dostawę energii elektrycznej na obecnego właściciela lokalu”. Ustalili ponadto stan układu pomiarowego po wymianie legalizacyjnej w dniu 26 listopada 2014 r. Układ pomiarowy został zdjęty. Kontrola odbyła się w obecności pozwanej.

/bezsporne; nadto dowody: protokół kontroli nr (...)2014/3/31 z dnia 2 grudnia 2014 r. - k. 13; załącznik szczegółowy do protokołu kontroli nr (...)2014/3/31 - k. 14-15; zeznania świadka M. S. (2) - protokół elektroniczny rozprawy w dniu 28 października 2016 r., od 00:14:33 do 00:16:43 - płyta w kopercie na k. 114/

Powód wystawił notę obciążeniową z tytułu nielegalnego poboru energii elektrycznej, na kwotę 1.039,60 zł - przyjmując do wyliczenia pobór za okres 218 dni i określając termin zapłaty na 27 grudnia 2014 r. - oraz wezwał pozwaną do zapłaty tej kwoty we wskazanym terminie. Dokonując przedmiotowego wyliczenia, powód kierował się postanowieniami (...) S.A. w G. - zatwierdzonej decyzją (...)z dnia 17 grudnia 2013 r. - nie uwzględniając

przy tym rzeczywistego zużycia energii elektrycznej. Znaczenie dla ustalenia dochodzonej należności miał przyjęty przez powoda do wyliczenia okres nielegalnego poboru oraz moc i rodzaj znajdujących się w mieszkaniu urządzeń elektrycznych. Na podstawie danych statystycznych przyjęto zużycie dobowe, które przemnożono przez przyjętą ilość dni nielegalnego poboru, stosując pięciokrotność stawki, stosownie do postanowień powołanej Taryfy.

/dowody: dane do wystawienia noty obciążeniowej z tytułu (...) k. 16; wyliczenie należności z tytułu nielegalnego poboru energii elektrycznej - k. 17; nota obciążeniowa nr (...), kopia z dnia 30 września 2015 r. - k. 18; przedsądowe wezwanie do zapłaty nr (...) z dnia 18 lutego 2015 r. - k. 19; potwierdzenie odbioru - k. 20; zeznania świadka J. A. - protokół elektroniczny rozprawy w dniu 28 października 2016 r., od 00:05:16 do 00:10:38, płyta w kopercie na k. 114; wyciąg z Taryfy - k. 21-24/

W mieszkaniu przy ul. (...) w G. pozwana zamieszkała w połowie listopada 2014 r., na podstawie umowy najmu zawartej z wujkiem swojego męża M. M.. W umowie tej wynajmujący zobowiązał się zapewnić pozwanej prawidłowe korzystanie z przedmiotu najmu, a w szczególności z energii elektrycznej, bieżącej wody, telefonów, centralnego ogrzewania, tv. Koszty korzystania z tych usług ponosić miała pozwana, która zobowiązała się uiszczać wynajmującemu opłatę czynszową w wysokości 750,-zł miesięcznie. Pozwana nie miała świadomości tego, że brak jest umowy o dostarczenie do lokalu energii elektrycznej. W lokalu znajdował się licznik energii elektrycznej. W lokalu dostępna była energia elektryczna dostarczana przez powoda. Pozwana od chwili wprowadzenia korzystała z dostarczanej do lokalu energii elektrycznej.

/dowody: zeznania świadka B. K. - protokół elektroniczny rozprawy w dniu 28 października 2016 r., od 00:17:30 do 00:21:50, płyta w kopercie na k. 114; przesłuchanie pozwanej - protokół elektroniczny rozprawy w dniu 28 października 2016 r., od 00:23:54 do 00:33:59, płyta w kopercie na k. 114/

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stan faktyczny niniejszej sprawy, w części między stronami bezsporny, Sąd ustalił ponadto w oparciu o przywołane w poprzedzającej części niniejszego uzasadnienia dokumenty oraz na podstawie zeznań świadków i przesłuchania pozwanej. Jeżeli chodzi o przedmiotowe dokumenty, ich autentyczność i moc dowodowa nie zostały przez żadną ze stron skutecznie zakwestionowane; nie budziły one też wątpliwości Sądu w tym zakresie. Co się tyczy zeznań przesłuchanych w sprawie świadków, również one zostały uznane za wiarygodne w zakresie ustalonego stanu faktycznego. Co istotne, zeznania świadków korelują w odpowiednim zakresie z pozostałymi zgromadzonymi w sprawie dowodami. Sąd dał też wiarę powódce w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia sprawy, to jest co do daty wprowadzenia się do lokalu, korzystania po wprowadzeniu się do niego z energii elektrycznej, faktu znajdowania się w lokalu licznika oraz nieistnienia po jej stronie świadomości braku umowy o dostawę energii elektrycznej do lokalu przy ul. (...). W świetle pozostałych zebranych w sprawie dowodów, kierując się w tym zakresie również wskazaniem doświadczenia życiowego, Sąd doszedł do przekonania, iż brak jest podstaw pozwalających na podważenie zeznań M. S. (1) w przedmiotowym zakresie.

W niniejszym postępowaniu powód dochodził od pozwanej opłaty w wysokości określonej w (...) S.A. w G., zatwierdzonej przez (...) (...) w dniu 17 grudnia 2013 r., na podstawie art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 ze zm.). Przepis ten stanowi, iż w razie nielegalnego pobierania paliw lub energii, przedsiębiorstwo energetyczne może pobierać od odbiorcy, a w przypadku gdy pobór paliw lub energii nastąpił bez zawarcia umowy, może pobierać od osoby lub osób nielegalnie pobierających paliwa lub energię, opłatę w wysokości określonej w taryfie, chyba że nielegalne pobieranie paliw lub energii wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odbiorca nie ponosi odpowiedzialności.

Unormowanie to posługuje się w szczególności następującymi definicjami legalnymi:

- nielegalne pobieranie paliw lub energii - przez które, stosownie do art. 3 pkt 18 Prawa energetycznego, rozumie się pobieranie paliw lub energii bez zawarcia umowy, z całkowitym albo częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy,
- odbiorca - którym jest każdy, kto otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym (art. 3 pkt 13 Prawa energetycznego),
- taryfa - zbiór cen i stawek opłat oraz warunków ich stosowania, opracowany przez przedsiębiorstwo energetyczne i wprowadzony jako obowiązujący dla określonych w nim odbiorców w trybie określonym ustawą.

Na gruncie art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego widoczny jest wyraźny podział podmiotów nielegalnie pobierających paliwa lub energię na:

- odbiorcę,
- (inną niż odbiorca) osobę lub (inne niż odbiorca) osoby nielegalnie pobierające paliwa lub energię.

Posłużenie się w przedmiotowej regulacji (art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego) definicją ustawową odbiorcy z art. 3 pkt 13 Prawa energetycznego nie powinno budzić wątpliwości, skoro, po pierwsze - po myśli powołanego ostatnio przepisu odbiorcą jest tylko taki podmiot, który otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym, po drugie zaś - o osobie lub osobach nielegalnie pobierających paliwa lub energię mowa jest w art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego wyłącznie na wypadek poboru energii bez zawarcia umowy.

Jeżeli chodzi o nielegalne pobieranie paliw lub energii, to może polegać ono na ich pobieraniu:

- bez zawarcia umowy,
- z całkowitym lub częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego,
- poprzez ingerencję w układ pomiarowo-rozliczeniowy mającą wpływ na zafałszowanie dokonywanych przez ten układ pomiarów.

Nielegalny pobór paliw lub energii przez odbiorcę na gruncie art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego polegać może w konsekwencji wyłącznie na pobieraniu ich z całkowitym lub częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub w drodze ingerencji w ten układ, mającej wpływ na zafałszowanie dokonywanych pomiarów - skoro odbiorcą jest tylko taki podmiot, który otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym.

Rozważenia wymaga, poza już wskazanym wyraźnym podziałem podmiotów dokonujących nielegalnego poboru energii, od których przedsiębiorstwo energetyczne może pobierać opłatę określoną w taryfie, kolejne istniejące na gruncie art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego zróżnicowanie - dotyczące tym razem możliwości uwolnienia się od przewidzianej w tym przepisie odpowiedzialności. Wskazana została tam bowiem przesłanka pozwalająca na uwolnienie się od odpowiedzialności - w postaci wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odbiorca nie ponosi odpowiedzialności. Takie brzmienie art. 57 ust. 1 pkt 1 in fine Prawa energetycznego w pierwszym rzędzie - co istotne, nie przesądzając jeszcze w tym miejscu kwestii zakresu podmiotowego jej stosowania (mając na względzie omówione już powyżej, istniejące w ramach tego unormowania zróżnicowania podmiotowe) - daje podstawy do przyjęcia, że przewidziano w nim odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, a powołana przesłanka pozwalająca na uwolnienie się od odpowiedzialności jest przesłanką egzoneracyjną. Nie sposób jednak pomijać, że mowa jest tam o wyłącznej winie osoby trzeciej, za którą odpowiedzialności nie ponosi - co wymaga w tym miejscu podkreślenia - odbiorca. Skoro zatem mowa tu wyraźnie o odbiorcy, ustalić należy, czy owa przesłanka egzoneracyjna dotyczy również osoby pobierającej nielegalnie paliwa lub energię bez zawarcia umowy, niebędącej odbiorcą. W ocenie Sądu odpowiedź na to pytanie jest przecząca. Nie sposób przyjąć, by osobę niemającą statusu odbiorcy (art. 3 pkt 13 Prawa energetycznego), która

pobiera energię lub paliwa bez zawarcia umowy (art. 3 pkt 18 Prawa energetycznego), obciążać miał obowiązek wykazywania, że taki stan rzeczy jest następstwem wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odpowiedzialności nie ponosi osoba, która otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym, to jest odbiorca. W razie gdy pobór dokonywany jest bez zawarcia umowy, brak jest bowiem co do zasady podstaw pozwalających przyjąć istnienie umowy, a w konsekwencji nie może być w takim przypadku w ogóle mowy o istnieniu podmiotu mającego status odbiorcy, skoro jest nim przecież tylko ten, komu paliwa lub energia dostarczane są w oparciu o umowę z przedsiębiorstwem energetycznym. Osoba taka w konsekwencji nie mogłaby uwolnić się od odpowiedzialności ze względu na niemożność wykazania przewidzianej *expressis verbis* w art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego przesłanki egzoneracyjnej (marginalnie należy wskazać, iż pogląd o możliwości zwolnienia się z przewidzianej w art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego poprzez wykazanie ustanowionej w tym unormowaniu przesłanki egzoneracyjnej wyłącznie przez odbiorcę, prezentowany jest, z powołaniem się na samo brzmienie przedmiotowej regulacji, również w doktrynie - zob. J. R. A., „Odpowiedzialność za nielegalny pobór paliw lub energii w świetle art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego”, *Monitor Prawniczy* nr 3 z 2016 r., str. 143 i n.). Nawet już abstrahując od powyższego, nie sposób też przyjmować, by osoba pobierająca nielegalnie, bez zawarcia umowy, paliwa lub energię, miała, w celu zwolnienia się z odpowiedzialności, wykazywać, że nielegalne pobieranie paliw lub energii wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odpowiedzialności nie ponosi nie ona sama, a podmiot trzeci, to jest odbiorca.

Co też istotne, ustawodawca nie nadał przepisowi art. 57 ust. 1 pkt 1 *in fine* Prawa energetycznego brzmienia „chyba że nielegalne pobieranie paliw lub energii wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odbiorca albo osoba lub osoby nielegalnie pobierające paliwa lub energię, nie ponoszą odpowiedzialności”. Prawidłowa interpretacja art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego wyłącza też przyjęcie, by osoba pobierająca energię nielegalnie - bez zawarcia umowy, dla uwolnienia się od odpowiedzialności powinna wykazać jedynie winę osoby trzeciej, jednak już bez obowiązku wykazywania nieponoszenia za nią odpowiedzialności. Brak bowiem podstaw pozwalających wnioskować, by w stosunku do osoby pobierającej paliwa lub energię nielegalnie, bez zawarcia umowy, obowiązywała zasada ryzyka, a jednocześnie jej odpowiedzialność na tej zasadzie byłaby wyłączona również w przypadku wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą osoba ta ponosi odpowiedzialność - w tym w szczególności w kontekście faktu, iż w przypadku odbiorcy jego odpowiedzialność za zachowanie osoby ponoszącej wyłączną winę niweczy egzonerację.

Przyjęcie zatem, iż osoba, która pobiera paliwa lub energię bez zawarcia umowy, odpowiada na zasadzie ryzyka, byłoby równoznaczne z przekreśleniem możliwości uwolnienia się przez nią od przewidzianej w art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego odpowiedzialności. Jakkolwiek ustalenie samego faktu nielegalnego pobierania paliw lub energii w rozumieniu art. 3 pkt 18 Prawa energetycznego nie wymaga bynajmniej badania winy sprawcy (zob. również uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2003 r., I CKN 252/01, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 110), to jednak przepis ten nie stanowi podstawy odpowiedzialności, przy czym brak jest też podstaw do przyjmowania, by na gruncie art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego podmiot pobierający energię bez zawarcia umowy miał ponosić odpowiedzialność absolutną - i to w najpełniejszym tego słowa znaczeniu - której nie wyłączałyby nie tylko żadna przesłanka egzoneracyjna, ale która byłaby niezależna w ogóle od świadomości osoby nielegalnie pobierającej paliwa lub energię, iż taki nielegalny pobór ma miejsce. Nie sposób też pomijać, iż poza gwarancją naprawienia wszelkich szkód związanych z nielegalnym poborem energii, opłata określona w art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego pełni funkcję prewencyjną, mając na celu zapobieganie nielegalnemu poborowi energii, a także częściowo represyjną (zob. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r., P 50/13, Dz. U. z 2014 r., poz. 1459). Tym samym przyjęcie, że osoba pobierająca paliwa lub energię bez zawarcia umowy, ponosi przewidzianą w tym przepisie odpowiedzialność, jednakże nie może ona w żaden sposób - odmiennie niż dokonujący nielegalnego poboru odbiorca - skutecznie uwolnić się od tej odpowiedzialności, nakazywałoby podanie takiej regulacji w wątpliwość w kontekście spełniania przez nią standardów prawa obowiązujących w demokratycznym państwie prawnym.

W konsekwencji, w świetle dotychczasowych argumentów, jak i mając jednak równocześnie na względzie, wymagający w tym miejscu podkreślenia, wyłącznie deliktowy charakter odpowiedzialności za pobieranie paliw lub energii bez zawarcia umowy - zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie należy przyjąć, iż art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa

energetycznego kształtuje odpowiedzialność odbiorcy (art. 3 pkt 13 Prawa energetycznego) na zasadzie ryzyka oraz - w przypadku gdy pobór nastąpił bez zawarcia umowy - odpowiedzialność osoby lub osób nielegalnie pobierających paliwa lub energię opartą na zasadzie winy. Nie bez znaczenia w tej mierze pozostaje fakt, iż wina jest, obok ryzyka, podstawową zasadą odpowiedzialności deliktowej w polskim prawie cywilnym.

Wypada w tym miejscu przywołać stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane na kartach uzasadnienia wyroku z dnia 22 stycznia 2010 r., V CNP 52/09 (niepubl.), zgodnie z którym samo ustalenie nielegalnego poboru energii w rozumieniu art. 3 pkt 18 Prawa energetycznego, nie wymaga badania winy sprawcy, „nie ulega natomiast wątpliwości, że znamię podmiotowe czynu (...) nabiera znaczenia na etapie ustalania odpowiedzialności sprawcy”.

Jeśliby nawet uznać, że przepis art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego zawiera domniemanie winy osoby nielegalnie pobierającej energię, gdy pobór paliw lub energii nastąpił bez zawarcia umowy - a więc że powód winy ten nie musi dowieść - to w okolicznościach niniejszej sprawy pozwana domniemanie to obaliła, a powód nie wykazał, by winę w tym zakresie ona ponosiła.

W świetle okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, ustalonych w oparciu o zaoferowane przez strony dowody, ocenionych przy uwzględnieniu wskazań doświadczenia życiowego, brak było w ocenie Sądu Rejonowego podstaw pozwalających na przyjęcie, by pozwana ponosiła winę za stwierdzony nielegalny pobór energii. W mieszkaniu przy ul. (...) w G. zamontowany był licznik energii elektrycznej, a układ pomiarowo-rozliczeniowy funkcjonował prawidłowo. Co też istotne, od momentu wprowadzenia się przez pozwaną do tego mieszkania (połowa listopada 2014 r.) do chwili przeprowadzonej przez powoda kontroli (2 grudnia 2014 r.) upłynęły zaledwie nieco ponad dwa tygodnie. Pozwana nie musiała zatem spodziewać się w tym terminie rachunku za energię, mając zwłaszcza na względzie, że rozliczenie z tytułu poboru energii elektrycznej następuje co do zasady w okresach dwumiesięcznych. Tym samym brak we wskazanym okresie takiego rachunku nie ma jakiegokolwiek znaczenia dla oceny w przedmiocie świadomości M. S. (1), iż energia elektryczna do zajmowanego przez nią mieszkania dostarczana była przez powoda pomimo niezawarcia stosownej umowy. Nie sposób też przyjąć, by pozwaną, jako najemcę, obciążał obowiązek zawarcia umowy o dostawę energii elektrycznej do lokalu przy ul. (...) w G., skoro wynajmujący zobowiązał się, na piśmie, zapewnić jej możliwość prawidłowego korzystania z przedmiotu najmu, a w szczególności z energii elektrycznej. Co też istotne, energia elektryczna była do tego lokalu dostarczana, a pozwana mogła z niej swobodnie korzystać. Nie miała ona zatem żadnych podstaw, by choćby przypuszczać istnienie jakichkolwiek nieprawidłowości w tym zakresie. W świetle ustalonych okoliczności nie powinna była mieć choćby uzasadnionych wątpliwości w tej mierze. W konsekwencji, w świetle przedstawionych okoliczności, nie sposób postawić pozwanej zarzutu skutkującego przyjęciem jej winy (w jakiegokolwiek postaci czy stopniu) w nielegalnym poborze energii.

W tym stanie rzeczy, działając na podstawie art. 57 ust. 1 pkt 1 a contrario Prawa energetycznego, Sąd w punkcie I wyroku powództwo oddalił.

Gdyby jednak chcieć przyjąć, jak podnosiła pozwana, a także powód, że M. S. (1) może zwolnić się z odpowiedzialności przewidzianej w art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego, wykazując, że nielegalny pobór energii nastąpił z wyłącznej winy osoby trzeciej, to w ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozostawia wątpliwości, iż wyłączną winę w tym zakresie ponosi wynajmujący mieszkanie pozwanej M. M.. Zobowiązał się on bowiem wobec pozwanej do zapewnienia jej możliwości korzystania z energii elektrycznej, która faktycznie była w lokalu dostępna. Brak jest też jakichkolwiek podstaw pozwalających przyjąć, by poinformował ją on o braku umowy z powodem. Jak natomiast wykazano już powyżej, pozwana nie miała żadnych podstaw by mieć w tym zakresie choćby wątpliwości. Jeśli z kolei przyjąć, że pozwana ma ponosić odpowiedzialność za nielegalny pobór energii na zasadzie ryzyka, przy czym, odmiennie niż odbiorca, z odpowiedzialności tej nie może się w jakikolwiek sposób zwolnić, to wskazania w takim przypadku wymaga, iż powód dochodzoną należność ustalił za okres przypadający pomiędzy 28 kwietnia 2014 r. a 2 grudnia 2014 r., podczas gdy M. S. (1) w mieszkaniu przy ul. (...) w G. przebywała dopiero od połowy listopada 2014 r. W takim przypadku należałoby przyjąć, iż powód nie wykazał wysokości swojego żądania (rzecz jasna nie obciążał go w takim przypadku obowiązek wykazania rzeczywistej wartości szkody - odmiennie niż w razie dochodzenia należności

za nielegalny pobór paliw lub energii w trybie art. 57 ust. 1 pkt 2 Prawa energetycznego - ale obowiązek wykazania wysokości żądania za faktyczny okres, w którym to pozwana pobierała energię nielegalnie).

Co się zaś tyczy podnoszonej przez pozwaną kwestii, jakoby pozwany nie mógł obciążyć należnościami ustalonymi według taryfy osoby niebędącej odbiorcą, jako że stosownie do art. 3 pkt 17 Prawa energetycznego obowiązuje ona wyłącznie w odniesieniu do odbiorców, zważyć należało, że przepis art. 57 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego nie pozostawia wątpliwości co do dopuszczalności obciążenia opłatą w wysokości określonej w taryfie również niebędącej odbiorcą osoby nielegalnie pobierającej paliwa lub energię. Unormowanie to winno być rozumiane jako wyrażone *expressis verbis* rozszerzenie zakresu zastosowania taryfy na objęty nim przypadek bezumownego pobierania paliw lub energii.

O kosztach procesu w punkcie II wyroku orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., obciążając nimi powoda jako przegrywającego sprawę. Na koszty te składa się wynagrodzenie reprezentującego pozwaną pełnomocnika będącego adwokatem, ustalone - stosownie do §6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.) w zw. z §21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.) - na kwotę 180,-zł, a ponadto opłata skarbową od pełnomocnictwa, wynosząca 17,-zł.

SSR Piotr Polczyński

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...);

3. (...)

(...)